

УКРАЇНА
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ

вул. Олекси Тихого, 6, м. Краматорськ, 84306, тел. (0626) 42-04-55

E-mail: donoda@dn.gov.ua

Веб-сайт: www.donoda.gov.ua

23.08.2018 № 0.2/14-4333/4-18
На № 9/36-253/18 від 31.07.2018

Міністерство регіонального
розвитку, будівництва та житлово-
комунального господарства України

Про надання аналітичної довідки
до показників індексу регіонального
людського розвитку

На виконання листів від 31.07.2018 № 9/36-253-18 та від 15.08.2018 № 8/36-25-18 облдержадміністрація надає аналітичну записку про основні тенденції зміни значень показників, які використовуються для розрахунку індексу регіонального людського розвитку (додається).

Зазначаємо, що статистична інформація про природний та міграційний рух населення у Донецькій області формується на базі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження, смерті та зміни реєстрації місця проживання, але без урахування даних по територіях області, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, а також без даних з міграції населення окремих територій у зв'язку із змінами у законодавстві. Враховуючи низьку надійність даних, оприлюднення відносних показників по Донецькій області починаючи з 2014 року є некоректним.

У зв'язку з чим, просимо не враховувати Донецьку та Луганську області при розрахунку індексу регіонального людського розвитку.

Додаток: на 8 арк. в 1 прим.

Перший заступник
голови облдержадміністрації

Є.С. Вілінський

Великоцька Наталя Валеріївна
Гришина Наталя Вікторівна (06264) 3 71 88

ДОНЕЦЬКА ОДА

0.2/14-4333/4-18 від 23.08.2018

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексу регіонального розвитку

Донецька облдержадміністрація, обласна військово-цивільна адміністрація

1. Довге та здорове життя

Починаючи з 2014 року розрахунок статистичних показників середньої очікуваної тривалості життя при народженні, коефіцієнти що характеризують демографічну ситуацію (у т.ч. загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення на 1000 осіб, коефіцієнт смертності від навмисного самошкодження, на 100 тис. осіб наявного населення) є некоректними у зв'язку з відсутністю інформації по частині тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганських областях. Отже, проведення аналізу неможливе.

2. Добробут та гідні умови праці

У 2013-2017 роках динаміка **співвідношення середньої заробітної плати до мінімальної** має в цілому позитивну тенденцію, крім зменшення у 2014 і 2017 роках. Скорочення показника у 2014 році до 3,17 проти 3,26 у 2013 році зумовлено зростанням середньомісячної номінальної заробітної плати (темпу росту – 102,7%) меншими темпами ніж середньорічної мінімальної заробітної плати (105,6%). Зростання мінімальної заробітної плати більше ніж у 2 рази у 2017 році призвело до скорочення розриву між номінальною і мінімальною заробітною платою по всій країні.

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних у 2014-2015 роках в порівнянні з 2013 скоротився з 33,7% до 26,4%, у 2016-2017 роках збільшився до 45,4%. Спад у 2014-2015 роках обумовлено початком бойових дій на території області і, як наслідок, значним скороченням вакансій і масовим вивільненням кадрів у зв'язку з чим попит робочої сили значно нижчий за пропозицію.

У аналізованому періоді вітчизняна економіка відчувала на собі впливи раніше створених дисбалансів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Також несприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, військовий конфлікт на Сході України, торговельні обмеження зі сторони Російської Федерації негативно позначилися на економіці регіону. У 2017 році до цих чинників додався ще один – припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення, що стало ще одним каталізатором посилення тенденції до стагнації регіону.

У 2014 році на території області розпочались бойові дії, відбулось руйнування транспортної та енергетичної інфраструктури регіону, розрив традиційних економічних зв'язків підприємств. Як наслідок, підприємства

вимушені були призупинити або припинити взагалі виробничі процеси, перевести робітників на неповний робочий день, тиждень, скоротити чисельність працівників.

Внаслідок чого протягом III кварталу 2014 року відбулось значне скорочення заробітної плати штатних працівників, що вплинуло на середньорічний показник і уповільнило темпи зростання середньомісячної заробітної плати.

У 2015-2017 роках збільшення середньорічної заробітної плати зумовлено як зростанням мінімальної заробітної плати, так і оптимізацією трудових ресурсів підприємств.

Наслідки конфлікту, ускладнення з виробничою діяльністю, погіршення фінансової, банківської сфери, руйнування інфраструктури регіону, систем зв'язку, комунікацій, а також низький рівень життя населення в умовах проведення бойового конфлікту спричинило зростання безробіття, міграцію населення як за межі області, так і всередині регіону (з 1,5 млн. внутрішньо переміщених осіб на території України, 0,5 млн. осіб проживає на території Донецької області, підконтрольній українській владі).

Так, на кінець 2015 року навантаження на 1 вільну вакансію склало 60 осіб, 2016 – 35 осіб, 2018 року – 18 осіб.

Завдяки системній роботі щодо виконання заходів сприяння зайнятості населення Донецької області забезпечено позитивну динаміку показників ситуації на зареєстрованому ринку праці, в тому числі й поступове зростання рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних. Протягом останніх трьох років цей показник набув стабільного росту: з 26,4% у 2015 році до 45,4% у 2017 році.

Для забезпечення ефективної зайнятості населення, в тому числі й шляхом створення сприятливого інформаційного середовища, його прозорості і доступності для громадян й орієнтуючись на можливості сучасного світу технологій, Донецька служба зайнятості ініціювала та розробила нові сервіси в роботі, а саме:

- відеореєструме, скайп-співбесіда, відеовакансії;
- дистанційне навчання безробітних;
- електронні кабінети для роботодавців та шукачів роботи;
- проведення прес-турів задля поширення досвіду успішних підприємців та інших форм сприяння зайнятості;
- он-лайн-опитування роботодавців з використанням «Google Forms», за результатами якого сформований перелік посад та професій, затребуваних у роботодавців Донецької області в найближчій перспективі.

З метою комплексного підходу та створення умов для інформаційної компетентності молоді щодо свідомого вибору професії, стратегії побудови власної кар'єри та бізнес-мислення Донецькою обласною службою зайнятості створені комунікаційні майданчики між ЗОШ області та центрами зайнятості з використанням дистанційних засобів (скайп-співбесіди, вебінари, консультування в електронному режимі тощо). Сьогодні відбувається дистанційне спілкування фахівців Донецької служби зайнятості з учнями 9-11 класів, які є зареєстрованими користувачами платформи E-school, через створену рубрику «Профорієнтаційна сторінка в допомогу абітурієнту» в рамках реалізації пілотного проекту Міністерства освіти і науки «E-school» щодо можливості дистанційного навчання учнів, які проживають на тимчасово окупованій території України.

Для надання якісних консультацій з питань організації та ведення підприємницької діяльності Донецькою обласною службою зайнятості створені Центри розвитку підприємництва (консалтингові центри), в яких проходять семінари, тренінги, майстер-класи з організації підприємницької діяльності із залученням представників органів влади, державних структур та організацій.

Для підтримки підприємницьких ініціатив населення Донецькою обласною службою зайнятості ініційовано проведення щотижневих тренінгів щодо основ бізнес-планування на базі міських та районних центрів зайнятості.

Розроблені та реалізовані 3 програми на системі Android: «Центр профорієнтації», «Центр розвитку підприємництва» (для громадян, які бажають започаткувати власну справу та працюючих підприємців, які бажають інвестувати кошти або шукають співвласників для свого бізнесу), «Довідник послуг та пільг учаснику АТО».

Крім цього, Донецьким обласним центром зайнятості розроблено навчальний контент (відео-урок) щодо основ бізнес-планування для залучення грантових коштів, який розміщений на офіційному веб-сайті Донецької обласної служби зайнятості та в соціальній мережі Facebook.

Донецька обласна служба зайнятості продовжує активно співпрацювати з міжнародними та громадськими організаціями, соціальними партнерами задля вирішення проблем зайнятості населення, а саме з: Чеською організацією «Людина в біді», Данською Радою у справах біженців, ПРООН, Донецькою торгово-промисловою палатою, Німецьким товариством міжнародного співробітництва GIZ, Благодійним фондом «Карітас».

Динаміка показника **«Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на 1 особу»** за даними Мінрегіону, наведених у додатках до листа від 31.07.2018 № 9/36-253-18 свідчить про скорочення обсягів видатків місцевих бюджетів на одну особу у 2014 році до рівня 2013 року на 878,5 грн. (19,0%), та у 2015 році на 530,5 грн. (14,2%) до

2014 року, що зумовлено насамперед початком бойових дій, погіршенням соціально-економічного становища регіону (спостерігається падіння обсягу промислового виробництва у 2014 році на 31,5% до показника 2013 року, та на 34,6% у 2015 році до 2014 року).

З 2016 року відбувається поступове збільшення динаміки показника на 563,2 грн., або 17,6%, що пояснюється позитивними змінами в обсязі промислового виробництва на 106,4 % до рівня 2015 року.

Разом з цим, обґрунтування причин динаміки представлених показників (покращення, погіршення) за останні п'ять років ускладнюється, оскільки, вони не приведені у співставні умови та не відповідають реальній тенденції зміни обсягу видатків у розрахунку на 1 особу, яка характеризувалася сталою динамікою до зростання.

Тенденція зниження обсягу видатків у розрахунку на 1 особу в 2014 році порівняно з аналогічним показником за 2013 рік та збільшення у наступних роках пояснюється тим, що до розрахунку у 2013 році увійшли видатки по всій території Донецької області, у 2014 році видатки у січні-вересні здійснювалися з усіх місцевих бюджетів регіону, а починаючи з жовтня того ж року було припинено фінансування з бюджетів таких великих промислових міст регіону, як Донецьк, Макіївка, Ясинувата, Горлівка тощо, а також деяких районів області, що позначилося на загальному обсязі видатків за 2014 рік, так і на показниках за 2015-2017 роки.

При цьому, за весь п'ятирічний період була врахована чисельність населення по всій території Донецької області, що призвело до викривлення отриманого результату та суттєвого заниження аналізованого показника у порівнянні з іншими регіонами України.

Водночас, припускаємо, що поступове збільшення вказаного показника у 2015-2017 роках пов'язане із суттєвим збільшенням обсягів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на програми соціального захисту населення.

Враховуючи викладене, здійснено уточнюючий розрахунок показника «Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на 1 особу»:

Найменування показника	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Обсяг видатків загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів), млн. грн.	20 371,4	10 831,2	13 897,4	16 142,5	25 136,2

Чисельність населення на кінець звітного року, тис. осіб	4 343,9	1 989,2	1 974,1	1 955,5	1 930,6
Обсяг видатків <u>загального та спеціального фондів</u> місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на 1 особу, грн.	4 689,7	5 445,0	7 040,0	8 254,9	13019,9

* Інформація надається по територіях, підконтрольних українській владі

За наведеними показниками протягом 2013-2017 років загальний обсяг видатків місцевих бюджетів в розрахунку на 1 особу характеризувався сталою динамікою до зростання, зокрема, у 2017 році сума видатків на 1 особу збільшилася у порівнянні з аналогічним показником за 2016 рік на 57,7%, у 2016 році темп приросту до попереднього року становив 17,3%, у 2015 та 2014 роках – 29,3% та 16,1% відповідно.

За останні п'ять років спостерігаються певні структурні зрушення в обсязі видатків на соціально-культурну сферу та державне управління, розрахованому на 1 особу, а саме: зменшення відносних показників по видатках на освіту (з 33,8% у 2013 році до 31,5% у 2017 році) і охорону здоров'я (з 29,7% до 22,3% відповідно) поряд зі стрімким зростанням питомої ваги видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення (з 26,6% до 35,5% відповідно). За умови збільшення обсягів видатків на економічну діяльність та за рахунок збільшення капітальних видатків можливо створити підґрунтя для подальшого соціально-економічного та людського розвитку регіону.

Безпосередній вплив на видаткову діяльність місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування справляла низка зовнішніх факторів:

- запроваджена реформа з міжбюджетних відносин, заходи якої впроваджуються з січня 2015 року. В рамках якої значно зросла фінансова спроможність місцевих бюджетів, зокрема за рахунок розширення їх податкової бази, що вплинуло на виконання видаткової частини місцевих бюджетів області і дозволило вчасно вирішувати нагальні проблеми територіальних громад та частково спрямовувати кошти на їх розвиток. Проте видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв закладів охорони здоров'я, що належать до комунальної власності, фінансування всіх видів витрат загальноосвітніх навчальних закладів (окрім оплати праці педагогічних працівників), зумовило додаткове фінансове навантаження на локальний рівень. Тому, кумулятивний позитивний вплив децентралізації (у першу чергу – фінансової) на розвиток не тільки громад, але й всієї області проявиться через декілька років у збільшенні обсягів будівництва, підвищенні рівня зайнятості, зростанні обсягу капітальних видатків;

- припинено перерахування реверсної дотації з обласного бюджету до державного бюджету (постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2015 р. № 68 «Про затвердження перерахування міжбюджетних трансфертів за місцевими бюджетами у населених пунктах Донецької та Луганської області, що розташовані на території проведення антитерористичної операції»), що також позитивно вплинуло на підвищення фінансової спроможності місцевих бюджетів;

- суттєвого збільшення зазнали й обсяги міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам області (у т.ч. за рахунок збільшення кількості домогосподарств – отримувачів субсидій, та, відповідно, обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг та енергоносіїв);

- підвищення мінімальної заробітної плати, збільшення прожиткового мінімуму.

З метою розв'язання основних проблемних питань, які прямо чи опосередковано впливали на виконання місцевих бюджетів області, зокрема їх видаткової частини, за ініціативи облдержадміністрації, обласної військово-цивільної адміністрації після неодноразових звернень до Президента України, Прем'єр-міністра України, Міністерства фінансів України, інших центральних органів виконавчої влади та народних депутатів України з питання підтримки відповідних пропозицій області, внесено відповідні зміни до нормативно-правових актів (Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закони України про Державний бюджет України на 2016, 2017, ті 2018 роки).

Крім того, з метою належної організації бюджетного процесу, додаткових надходжень до місцевих бюджетів всіх рівнів, ефективного використання бюджетних коштів щороку приймається розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації «Про План заходів щодо наповнення місцевих бюджетів Донецької області, ефективного і раціонального використання коштів місцевих бюджетів усіх рівнів». Аналогічні плани заходів затверджуються всіма виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, міських рад, райдержадміністраціями, військово-цивільними адміністраціями області.

У 2018 році для поліпшення ситуації, що склалася за вказаним напрямом:

- вживаються заходи щодо надання додаткової дотації бюджетам територій, що знаходяться на лінії зіткнення, на компенсацію втрат доходів внаслідок наданих державою податкових пільг (при внесенні змін до Державного бюджету України на 2018 рік або розподілі коштів стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам);

- проводиться робота щодо врахування внутрішньо переміщених осіб при розподілі додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, стабілізаційної дотації, резерву медичної субвенції;

- проводиться робота щодо перерозподілу коштів, передбачених в Державному бюджеті України на 2018 рік за бюджетною програмою «Фінансова підтримка заходів із створення робочих місць для відтворення та розвитку інфраструктури Донецької області» на надання відповідної субвенції з державного бюджету обласному бюджету Донецької області;

- здійснюються відповідні заходи із забезпечення надходження митних платежів в рамках проведення експерименту з розвитку автомобільних доріг.

- підготовлено проект змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування до спеціального фонду обласного бюджету 55% надходжень екологічного податку.

Пропозиції, що подаються центральним органам виконавчої влади, щодо поліпшення стану справ за відповідним напрямом.

Міністерству фінансів України:

- розглянути питання щодо внесення змін до пункту 38 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України та надання додаткової дотації бюджетам територій, що знаходяться на лінії зіткнення, на компенсацію втрат доходів внаслідок наданих державою податкових пільг (при внесенні змін до Державного бюджету України на 2018 рік або розподілі коштів стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам);

- вирішити питання при внесенні змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» щодо збільшення обсягу додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я виходячи з необхідності компенсації недозапланованого обсягу дотації для регіонів, у складі чисельності населення яких не врахована кількість ВПО, з внесенням відповідних змін до Бюджетного кодексу України;

- врахувати ВПО при розподілі в 2018 році стабілізаційної дотації з державного бюджету місцевим бюджетам;

- розглянути питання при внесенні змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» щодо збільшення на 1 млрд. грн. обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, в тому числі передбачивши зазначений додатковий обсяг на відновлення мережі автомобільних доріг та потреб дорожнього господарства по містах та районах Донецької області, а саме: по містах Краматорськ (350,0 млн. грн.), Слов'янськ

(250,0 млн. грн.), Торецьк (200,0 млн. грн.) та Волноваському району (200,0 млн. грн.).

Міністерству охорони здоров'я України спільно з Міністерством фінансів України розглянути питання щодо врахування ВПО при розподілі резерву медичної субвенції, передбаченого у складі зазначеного трансферту на рівні Міністерства охорони здоров'я України для місцевих бюджетів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень, та збільшення обсягу зазначеного резерву для Міністерства охорони здоров'я України;

Міністерству фінансів України та відповідним центральним органами виконавчої влади переглянути підходи до визначення індикативних показників надходжень митних платежів для Донецької області.

3. Освіта

Починаючи з 2014 року інформація щодо показників «Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком 3-5 років» і «Кількість випускників вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації» не оприлюднюється через низьку надійність даних, на підставі яких здійснюється розрахунок. Отже, проведення аналізу неможливе.

В.о. директора департаменту
економіки облдержадміністрації

Н.В. Великоцька